

NEW RELIGIOUS PHENOMENA IN ETHNIC MINORITY REGIONS OF VIETNAM NOW AND SOME RECOMMENDATIONS FOR STATE MANAGEMENT AGENCIES

Dang Thi Minh^a
Le Van Tuan^b

^a National Academy of Public Administration

Email: minhdt@napa.vn

^b Southern Institute of Water Resources Research

Email: levantuan.siwr@gmail.com

Received: 7/9/2023; Reviewed: 13/9/2023; Revised: 14/9/2023; Accepted: 16/9/2023; Released: 30/9/2023

DOI: <https://doi.org/10.54163/nctd/211>

In recent years, new religious phenomena have been a matter of concern for many countries, including Vietnam. According to statistics from the Government Committee for Religious Affairs, Vietnam currently has about 83 new religious phenomena. Newly emerging religious phenomena have had many positive and negative impacts on economic and social life, especially in ethnic minority and mountainous areas. In this research, the authors focus on analyzing and clarifying the characteristics of new religious phenomena, the current situation, impacts, forecasting trends of new religious phenomena and recommending the behavior of State management agencies of new religious phenomena in ethnic minority and mountainous areas of Vietnam today.

Keywords: *New religious phenomenon; Ethnic minority areas; State management of religion; Vietnam.*

1. Đặt vấn đề

Hiện tượng tôn giáo mới (HTTGM) đang là vấn đề đáng quan tâm hiện nay. Từ năm 2001 đến nay, trên thế giới có khoảng 20.000 HTTGM với trên 130 triệu tín đồ (trung bình xuất hiện 2-3 tôn giáo mới/ngày). Hiện nay, Việt Nam có khoảng 83 HTTGM. Các HTTGM đã đáp ứng một phần nhu cầu tâm linh của một bộ phận người dân, tuy nhiên cũng đặt ra nhiều thách thức trong công tác quản lý nhà nước, nhiều HTTGM mang màu sắc chính trị, mê tín dị đoan, ảnh hưởng đến an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, tác động đến đời sống kinh tế - xã hội (KT-XH) của một bộ phận người dân, đặc biệt là ở vùng dân tộc thiểu số và miền núi (DTTS&MN) của Việt Nam.

Vùng DTTS&MN ở Việt Nam hiện nay có trình độ phát triển KT-XH còn thấp hơn so với mặt bằng chung. Các HTTGM lợi dụng việc thiếu thông tin và sự chất phát, thật thà của người dân tộc thiểu số (DTTS) nên các HTTGM đã len lỏi vào đời sống của người DTTS để mở rộng phạm vi ảnh hưởng và thu hút đông đảo người tin theo, trong đó đặc biệt là ở khu vực Tây Bắc, Tây Nguyên và Tây Nam Bộ.

Sự xuất hiện của các HTTGM vùng DTTS đã đặt ra nhiều vấn đề trong công tác quản lý nhà nước tại cơ sở. Các cơ quan quản lý nhà nước vừa phải đảm bảo thực hiện đúng quan điểm, chủ trương của Đảng; chính sách, pháp luật của nhà nước về tín

ngưỡng, tôn giáo, vừa phải chủ động phòng ngừa, kiên quyết đấu tranh đối với việc lợi dụng tự do tín ngưỡng, tôn giáo trong việc chống phá Nhà nước và nhân dân.

Chính vì vậy, việc nghiên cứu về các HTTGM ở vùng DTTS là điều cần thiết, nhằm đánh giá những đặc điểm, thực trạng các HTTGM, đồng thời phân tích được những tác động của HTTGM đến vùng DTTS, từ đó có những dự báo và đề xuất cách ứng xử của cơ quan quản lý nhà nước đối với các HTTGM hiện nay.

2. Tổng quan nghiên cứu

Đã có một số tác giả, công trình nghiên cứu liên quan đến các HTTGM và các vấn đề liên quan, trong đó phải kể đến một số công trình như: Vũ Văn Chung (2017) “*Nhận diện hiện tượng tôn giáo mới theo quan điểm của các tác giả Việt Nam hiện nay*”, Tạp chí Nghiên cứu Tôn giáo số 11(167); Hoàng Minh Đô (2018), “*Hiện tượng tôn giáo mới*”, “*Tà đạo*”- Đặc điểm nhận dạng và vấn đề đặt ra hiện nay”, Trang Thông tin điện tử Mặt trận Tổ quốc Việt Nam; Nguyễn Khắc Đức (2020), “*Về các hiện tượng tôn giáo mới ở vùng dân tộc thiểu số miền núi phía Bắc nước ta hiện nay*”, Tạp chí Lý luận chính trị số 8/2020; Nguyễn Phú Lợi (2019), “*Hiện tượng Dương Văn Minh: một hướng tiếp cận*”, Tạp chí Nghiên cứu Tôn giáo, số 6, tr.79-80; Nguyễn Văn Minh (2014), “*Các hiện tượng tôn giáo mới ở*

Việt Nam hiện nay”, Tạp chí Khoa học xã hội Việt Nam số 11(84); Nguyễn Văn Minh (2016), “*Các hiện tượng tôn giáo mới ở vùng dân tộc thiểu số Tây Nguyên hiện nay*”, Tạp chí Khoa học Xã hội Việt Nam, số 3, tập 100, tr.69-79; Viện Nghiên cứu Tôn giáo (2021), “*Tài liệu một số vấn đề cơ bản về các hiện tượng tôn giáo mới ở Việt Nam*”; Ngọc Như (2010), “Sự thật về Tà đạo Hà Môn”, Báo Công an Nhân dân điện tử; Mộng Tuyên (2022), “Bửu sơn kỳ hương phật” và những lời tuyên truyền nhảm nhí của “Đức thầy Thiện Quang” Nguyễn Văn Bá”, Báo Công an Nhân dân điện tử... Mỗi tác giả lại có những cách tiếp cận khác nhau như cách nhận diện, các đặc điểm, tình hình các HTTGM. Có những nghiên cứu mang tính tổng quan chung chung, có những nghiên cứu riêng lẻ từng khu vực. Những năm qua các HTTGM coi vùng dân tộc thiểu số và miền núi là khu vực thuận lợi để tuyên truyền, kêu gọi người dân tham gia vào các hoạt động của các HTTGM, có nhiều tác động đến đời sống KT-XH của người dân, gây khó khăn trong công tác quản lý tại cơ sở, nhiều nơi còn lúng túng trong cách xử lý, chính vì vậy cần có những nghiên cứu và đề xuất những kiến nghị về cách ứng xử đối với các HTTGM ở vùng DTTS&MN hiện nay, đồng thời bổ sung lý luận và thực tiễn là cần thiết.

3. Phương pháp nghiên cứu

Để nghiên cứu nội dung này, chúng tôi tiếp cận trên góc độ khoa học quản lý công để phân tích làm rõ những đặc điểm, xem xét thực trạng và đề xuất một số kiến nghị về cách ứng xử của cơ quan quản lý nhà nước đối với các HTTGM ở vùng DTTS&MN hiện nay. Đồng thời, sử dụng kết hợp các phương pháp nghiên cứu cơ bản nhưng chủ yếu sử dụng phương pháp tổng hợp, phân tích và thu thập thông tin thứ cấp để kế thừa một số nội dung của các nghiên cứu trước để làm tư liệu phân tích, đánh giá. Đối với địa bàn Nghiên cứu Nhóm tác giả chủ yếu tập trung ở 03 khu vực: Khu vực Tây Bắc (bao gồm cả các tỉnh miền núi phía Bắc), khu vực Tây Nguyên và khu vực Tây Nam Bộ.

4. Kết quả nghiên cứu

4.1. Một số đặc điểm của các hiện tượng tôn giáo mới vùng dân tộc thiểu số và miền núi

* Về nguồn gốc hình thành

- Nhóm có nguồn gốc hình thành từ trong nước
- + Một số HTTGM có nguồn gốc hình thành từ những tôn giáo truyền thống như Phật giáo, Công giáo, Tin lành: Long hoa Di lạc, Chân không, Tiên thiên đại đạo, Đạo Thiên cơ, Hà Môn, Dương Văn Minh, Bửu sơn kỳ hương phật...

- + Một số HTTGM lại có nguồn gốc hình thành từ những tín ngưỡng dân gian như Đoàn 18 Phủ Thọ, Đạo Trần Hưng Đạo, Lạc Hồng Âu cơ, Không Minh Thánh đạo...

- + Có một số lại có tư tưởng hỗn hợp có cả màu

sắc các tôn giáo vừa có màu sắc các tín ngưỡng dân gian.

- Nhóm có nguồn gốc ở nước ngoài

Một số lại có nguồn gốc từ nước ngoài du nhập vào Việt Nam thông qua các tổ chức, cá nhân đi du lịch, hoặc học tập tại nước ngoài về nước tuyên truyền như: Hội thánh Đức chúa trời, Pháp Luân công, Thanh Hải vô thượng sư....

* Về tên gọi

Đa số các HTTGM đều cố gắng đặt cho nhóm mình có những cái tên nghe thật hay và ý nghĩa, đồng thời tên phải có màu sắc riêng, khác với tên gọi của các tôn giáo và các HTTGM khác để tạo điểm nhấn, tính mới mẻ kích thích sự tò mò. Tuy nhiên, cũng có một số HTTGM lại sử dụng tên gần giống với một số tôn giáo hoặc tín ngưỡng dân gian để người dân cảm thấy tên gọi quen thuộc nhằm thu hút nhiều người tham gia vì lầm tưởng là các tôn giáo truyền thống và các tín ngưỡng dân gian.

* Về người tin theo

Các HTTGM ở vùng DTTS&MN tập trung đến các đối tượng phụ nữ, người già, những người có học vấn trung bình và thấp, những hộ gia đình có hoàn cảnh kinh tế khó khăn để tuyên truyền, kêu gọi tham gia. Bên cạnh đó, các Nhóm này thường xuyên lôi kéo những người có uy tín trong cộng đồng người DTTS, một số cán bộ hưu trí tham gia nhằm phô trương sự ảnh hưởng.

* Về phương thức hoạt động

Phần lớn các Nhóm này hoạt động đều bất hợp pháp tại Việt Nam nên thường không có trụ sở cụ thể mà việc tuyên truyền, lôi kéo thường thông qua mạng xã hội hoặc tổ chức các buổi sinh hoạt tập thể tại gia đình của các thành viên, hoặc một địa điểm nào đó như tại một di tích hoặc công viên... Hoạt động thường mang tính lén lút, thường xuyên thay đổi địa điểm sinh hoạt nhằm tránh sự để ý của các cơ quan quản lý nhà nước ở các địa phương, các HTTGM mong muốn len lỏi vào đời sống của người DTTS để mở rộng phạm vi ảnh hưởng và thu hút đông đảo người tin theo.

4.2. Thực trạng các hiện tượng tôn giáo mới vùng dân tộc thiểu số và miền núi

Các HTTGM xuất hiện hầu hết tại các tỉnh thành trên cả nước, nhiều HTTGM lựa chọn các tỉnh vùng sâu, vùng xa, vùng DTTS&MN để hoạt động.

* Khu vực Tây Bắc (bao gồm cả các tỉnh miền núi phía Bắc)

Những năm qua, có nhiều HTTGM xuất hiện như: Hiện tượng Giê Sùa, Hiện tượng Bà Cô Dợ, Hiện tượng Dương Văn Minh, Hiện tượng San sư khệ tọ, Hội thánh Đức Chúa Trời... Thống kê của Ban Chỉ đạo Tây Bắc cho biết, năm 2015 có khoảng 30 loại “đạo lạ” với trên 13.000 người bị ảnh hưởng, ở 264 xã, phường, thị trấn, 80 huyện, thị xã, thành phố thuộc khu vực. Các HTTGM ở khu vực Tây

Bắc hiện nay mang nặng màu sắc mê tín, có thể kể đến một số như:

Nhóm Dương Văn Minh: Vào những năm nửa sau thập niên 80 của thế kỷ XX (1989), ở Tuyên Quang xuất hiện hiện tượng Dương Văn Minh. “Đến năm 2016, hiện tượng Dương Văn Minh có 1.352 hộ, 7.701 người, 95 cốt cán tích cực ở 101 thôn, bản thuộc 50 xã, 17 huyện, 5 tỉnh (Tuyên Quang, Cao Bằng, Bắc Kạn, Thái Nguyên và Lào Cai). So với năm 2015, tăng 149 hộ, 734 người, 14 cốt cán (tăng 12,39% số hộ, 10,54% số người và 7,28% cốt cán); tổng cộng cả 3 năm 2013-2016 tăng 21% về số người.

- Hiện tượng Giê Sùa do đối tượng David Her (tên thật là Hồ Chá Sùng, tự xưng là mục sư, người dân tộc Mông, quê quán ở huyện Phôn Xa Vẳn, tỉnh Xiêng Khoảng, nước Cộng hòa DCND Lào, hiện đang sinh sống ở bang California, Mỹ) lập ra năm 2015. “Hội thánh chúa Giê Sùa” đã chinh sửa, xuyên tạc giáo lý, giáo luật của đạo Tin Lành để tuyên truyền cho rằng, tên chúa Giê Su phải gọi là Giê Sùa và giải thích Giê Su là tên do nhà cầm quyền La Mã cố tình viết sai để lừa mọi người.

- Hiện tượng Bà Cô Dợ do đối tượng Vừ Thị Dợ, sinh năm 1977, là người Mông gốc Lào, quốc tịch Mỹ lập ra và làm hội trưởng từ cuối năm 2016. Vừ Thị Dợ đã đăng tải, tán phát nhiều video clip trên YouTube với nội dung con trai của Dợ, sinh năm 2000, là chúa Giê Su, đến năm 2018 (đủ 18 tuổi) sẽ tái lâm làm vua của người Mông. Vừ Thị Dợ đã lập ra nhóm đạo có tên “Đức Chúa trời yêu thương chúng ta” hay còn gọi là Bà Cô Dợ và lôi kéo mọi người tin theo và tham gia nhóm đạo trên để tập hợp lực lượng, lập nhà nước riêng của người Mông.

* Khu vực Tây Nguyên

Tây Nguyên là nơi sinh sống của nhiều dân tộc anh em, nơi đây có bản sắc văn hóa rất đa dạng. Ở khu vực Tây Nguyên từ năm 2015 đến nay có trên 20 HTTGM, có thể kể đến các nhóm như:

+ Nhóm có nguồn gốc từ đạo Tin lành: “Hà Môn”, “Tin lành Đê ga”, “Amí Sara”, “Pờ Khấp Brâu”, “Giáo hội Tin Lành Đấng Christ Việt Nam”, “Giáo hội Liên Hữu Lutheran Việt Nam và Hoa Kỳ”, “Cây Thập giá Chúa Jesu Krits”, “Ban Cầu nguyện Phong trào Phục Hưng Tin Lành”...

+ Một số có nguồn gốc từ nước ngoài truyền vào Việt Nam rồi truyền vào khu vực Tây Nguyên như “Thanh Hải vô thượng sư” “Pháp luân công” “Nhất quán đạo”....

Các HTTGM ở Tây Nguyên mang đậm màu sắc mê tín, một số các hiện tượng tôn giáo mới bị các thế lực thù địch lôi kéo, có tư tưởng chống đối Đảng, Nhà nước như nhóm “Hà Môn”. Nhóm Hà Môn (còn có tên “đạo Y Gyin”) là một HTTGM mới xuất hiện ở làng Kơ Tu, xã Hà Môn, huyện Đăk Hà, tỉnh Kon Tum. Dựa trên giáo lý về cứu thế của Công giáo, một số người dân tộc thiểu số như Y

Gyin, Y Kách, A Níp... đưa tin bà Y G đã nhìn thấy “Đức mẹ Maria hiện hình” trên nóc nhà vào lúc 12 giờ đêm ngày 20/12/1999 và bà này được “Đức Mẹ nhập vào” để khai sinh ra một tôn giáo mới cho các dân tộc Tây Nguyên. Tại Gia Lai, từ cuối năm 2009, tà đạo “Hà Môn” được các đối tượng lên lút tuyên truyền vào một số vùng Công giáo của đồng bào DTTS thuộc các huyện Chư Pah, Đăk Đoa, Mang Yang và Đăk Pơ, theo thống kê có hàng trăm hộ với trên 1.000 người bị lôi kéo bỏ đạo Công giáo tham gia vào tà đạo Hà Môn. Và đến 2010, theo thống kê chưa đầy đủ, tà đạo Hà Môn đã xâm nhập vào đời sống của đồng bào DTTS ở vùng xa, vùng sâu trên địa bàn 8 huyện thuộc 3 tỉnh Kon Tum, Gia Lai, Đăk Lăk với khoảng 2.500 người bị mê muội nghe theo”.

Người theo Hà Môn thường sinh hoạt tôn giáo theo nhóm nhỏ tại nhà riêng của “nhóm trưởng”. Họ không đến nhà thờ hay nhà nguyện, không nghe linh mục làm lễ. Nhóm này gây mất đoàn kết trong cộng đồng dân cư khi những người theo đạo tách thành nhóm riêng biệt không tham gia các phong trào của thôn xã, có nơi đã xảy ra mâu thuẫn giữa những người theo Hà Môn với người theo Công giáo.

* Khu vực Tây Nam Bộ

Khu vực Tây Nam Bộ hiện nay có nhiều dân tộc cùng sinh sống như: Khmer, Chăm, Hoa... Người dân Tây Nam Bộ có đời sống tâm linh phong phú, nơi đây cũng là nơi phát tích của một số tôn giáo nội sinh như Phật giáo Hòa hảo, Đạo Bửu sơn kỳ hương, Phật giáo Hiếu nghĩa Tà Lon, Phật giáo Tứ Ân Hiếu nghĩa và nhiều hiện tượng tôn giáo từng xuất hiện ở khu vực Tây Nam Bộ như “Đạo Dừa” “Ông đạo nằm,”... Hiện nay, các HTTGM ở khu vực Tây Nam Bộ rất đa dạng như Bửu sơn kỳ hương phật, Thanh Hải vô thượng sư, Pháp luân công, Năng lượng gốc trống đồng Việt Nam... Bên cạnh đó, một số HTTGM lợi dụng danh xưng chủ tịch Hồ Chí Minh cũng bắt đầu ảnh hưởng đến khu vực Tây Nam Bộ. Hiện nay, Pháp luân công gần như có mặt ở tất cả các tỉnh thành ở khu vực Tây Nam Bộ dưới hình thức tập luyện như khí công, ngoài ra còn nổi lên hiện tượng “Bửu sơn kỳ hương Phật” do Nguyễn Văn Bá thành lập, sử dụng tên “Bửu sơn kỳ hương phật” nhằm dựa hơi Đạo Bửu sơn kỳ hương - là tôn giáo được nhà nước công nhận, Nguyễn Văn Bá tự xưng là “Đức thầy Thiện Quang” soạn “Sám giảng” để tuyên truyền rằng nếu tu hành theo “đạo” của Bá thì sẽ sớm được giải thoát và thành Phật, khi có xảy ra thiên tai, dịch bệnh đều được Phật ra tay giúp đỡ. Kêu gọi những thành viên tham gia không cần làm việc, không ăn cơm mà chỉ ăn rau củ vì tuyên truyền rằng cơm gạo là hạt ngọc trời không được ăn. Khi bị bệnh không cần dùng thuốc chỉ cần ăn rau củ để chữa bệnh. Hiện nay, có khoảng trên 1.000 người ở các tỉnh Trà Vinh, Vĩnh Long, Bến Tre, Sóc Trăng, Hậu Giang, Tiền Giang, Bạc Liêu, Cà Mau, Kiên Giang, An Giang, TP Cần Thơ, TP Hồ Chí Minh, Bình Dương tham gia.

4.3. Tác động của các hiện tượng tôn giáo mới

Khi các HTTGM xuất hiện vùng DTTS&MN đã có những tác động cả tích cực và tiêu cực đến đời sống KT-XH của người dân vùng DTTS&MN.

4.3.1. Tác động tích cực

Tôn giáo là sự phản ánh tâm lý, tình cảm của con người đối với xã hội nên các HTTGM xuất hiện là một trong những phương thức để một bộ phận người dân thể hiện tâm tư, tình cảm, thái độ của mình đối với xã hội thực tại nên các HTTGM xuất hiện đã phần nào đáp ứng được những nhu cầu tinh thần, đảm bảo quyền tự do tín ngưỡng của một số người dân ở vùng DTTS&MN, đây là nhu cầu tâm linh chính đáng của người dân.

Khi có HTTGM xuất hiện, hình thành nên cộng đồng tôn giáo mới với sự liên kết giữa những người cùng hay khác dân tộc, sinh sống cùng hay khác địa bàn cư trú gắn kết với nhau, giúp tăng cường mối quan hệ, thúc đẩy tinh thần đoàn kết giúp đỡ nhau khi khó khăn, hoạn nạn.

Một số HTTGM cũng tích cực trong công tác nhân đạo từ thiện, xã hội góp phần thực hiện chính sách an sinh, xã hội vùng DTTS&MN.

Có HTTGM đề cao các anh hùng dân tộc, kêu gọi bài trừ những hủ tục, mê tín dị đoan, và một vài Nhóm kêu gọi các thành viên tham gia học ngồi thiền, rèn luyện khí công... gắn với việc luyện tập tăng cường sức khỏe, kết hợp chữa bệnh bằng các yếu tố tâm linh và bài thuốc dân gian đơn giản.

4.3.2. Tác động tiêu cực

Một số HTTGM kêu gọi các thành viên tham gia không cần làm việc, không cần uống thuốc khi bị bệnh dẫn đến những hệ quả về kinh tế và sức khỏe đối với những người tham gia. HTTGM này hoạt động trái với thuần phong mỹ tục, trái lại với các giá trị đạo đức xã hội, tuyên truyền lồng ghép các nội dung chống phá Đảng, Nhà nước, đường lối đổi mới của Đảng nhằm làm giảm lòng tin của người DTTS với Đảng, Nhà nước.

HTTGM thường dùng chiêu bài “Tôn giáo” và “Dân tộc” nhằm tuyên truyền, chia rẽ khối đại đoàn kết toàn dân tộc, một số ủng hộ quan điểm ly khai thành lập nhà nước tự trị. Một số khác có những hoạt động chống người thi hành công vụ; sáng tác thơ ca, hò vè có nội dung xuyên tạc những vấn đề quan hệ quốc tế; nói xấu lãnh tụ và chế độ ta; gây ảnh hưởng xấu tới an ninh chính trị trên địa bàn và đất nước. Một số lại bài xích, nói xấu, bôi nhọ các tôn giáo truyền thống gây nên những bức xúc đối với các chức sắc, tín đồ tôn giáo truyền thống, nguy cơ gây nên xung đột tôn giáo.

Ngoài những ảnh hưởng tiêu cực nêu trên, các HTTGM còn gây mất ổn định về an ninh chính trị và trật tự xã hội, gây khó khăn cho công tác quản lý xã hội nói chung và quản lý nhà nước về tôn giáo, tín ngưỡng nói riêng, ảnh hưởng tới tâm lý và ý thức

dân tộc cũng như bảo tồn và phát huy những giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp của các dân tộc Việt Nam. Hoạt động truyền đạo của các hiện tượng tôn giáo mới cũng làm phương hại đến chính sách tự do tín ngưỡng, tôn giáo của Nhà nước Việt Nam.

4.4. Dự báo xu hướng các hiện tượng tôn giáo mới trong thời gian tới ở vùng dân tộc thiểu số và miền núi

Thứ nhất, các hiện tượng tôn giáo mới sẽ tiếp tục xuất hiện, đồng thời một số hiện tượng tôn giáo lạ xuất hiện trước đây lại có nguy cơ suy yếu hoặc biến mất.

Thứ hai, các hiện tượng tôn giáo mới có xu hướng thích ứng với điều kiện vùng DTTS&MN.

Thứ ba, khả năng xuất hiện các HTTGM “cực đoan” tiêu cực về chính trị trở nên thấp hơn ở vùng DTTS&MN.

Thứ tư, các hiện tượng tôn giáo mới có xu hướng tiếp cận với những người làm việc tại các cơ quan nhà nước.

5. Thảo luận

Thời gian qua, có nhiều nơi coi các “HTTGM” là “Tà đạo” “Đạo lạ” điều này là chưa phù hợp. Không phải tất cả các HTTGM đều là “Tà đạo” “Đạo lạ” mà có những “HTTGM” cũng có những giá trị về mặt văn hóa xã hội kêu gọi mọi người làm điều tốt đẹp, đồng hành cùng với các địa phương trong hoạt động an sinh xã hội. Tuy nhiên, hiện nay các HTTGM ở vùng DTTS&MN của Việt Nam cũng có những hiện tượng mang nặng màu sắc mê tín dị đoan, có những tác động tiêu cực đến đời sống văn hóa xã hội, một số HTTGM lại mang tính chính trị ảnh hưởng đến tình hình an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội vùng DTTS&MN. Chính vì vậy, các cơ quan quản lý nhà nước các cấp, đặc biệt là các cơ quan quản lý nhà nước vùng DTTS&MN cần có những cách ứng xử phù hợp với các HTTGM như:

Một là, không đánh đồng các HTTGM là xấu, mà cần có góc nhìn đa chiều về HTTGM, xem nó như một hiện tượng văn hóa, xã hội để có cách ứng xử phù hợp.

Hai là, tăng cường công tác tuyên truyền, vận động người dân thực hiện tốt chủ trương của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước về Tín ngưỡng, Tôn giáo.

Ba là, cần phân loại các HTTGM để đưa ra những cách xử lý phù hợp khi có vấn đề xảy ra

- Loại có hành vi vi phạm pháp luật rõ ràng gây ảnh hưởng đến trật tự an toàn xã hội.

- Loại có dấu hiệu cực đoan về tư tưởng, ảnh hưởng đến các giá trị văn hóa, xã hội.

- Loại đáp ứng nhu cầu tâm linh của một số người dân, không vi phạm pháp luật, đạo đức xã hội, được nhân dân đồng tình ủng hộ.

Bốn là, tăng cường công tác theo dõi, giám sát,

nắm bắt tình hình tại cơ sở.

6. Kết luận

Các HTTGM ở vùng DTTS&MN là vấn đề quan tâm trong giai đoạn hiện nay, ứng xử với các hiện tượng tôn giáo mới cần hết sức khéo léo và tuân thủ các quy định pháp luật có liên quan để tránh gây phức tạp thêm tình hình, bởi vì vấn đề “Dân tộc” và “Tôn giáo” là hai vấn đề nhạy cảm và thường đi đôi với nhau ở vùng DTTS&MN. Để làm

tốt công tác quản lý nhà nước đối với các HTTGM cần phải có sự phối hợp chặt chẽ của cả hệ thống chính trị cơ sở, sự phối hợp liên ngành giữa các Bộ, Ban, Ngành, Cơ quan Công an, Biên phòng (khu vực biên giới) để vừa tôn trọng nhu cầu tâm linh của người dân vùng dân tộc thiểu số, vừa chủ động phòng ngừa, kiên quyết đấu tranh đối với các hành vi lợi dụng quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo để tuyên truyền mê tín dị đoan, chống phá Đảng, Nhà nước và Nhân dân.

Tài liệu tham khảo

- Ban Tôn giáo Chính phủ. (2021). *Tài liệu bồi dưỡng kiến thức, kỹ năng nghiệp vụ thông tin tuyên truyền chính sách, pháp luật về Tín ngưỡng, Tôn giáo và công tác Tín ngưỡng, Tôn giáo theo Quyết định số 219/QĐ-TTG ngày 21/02/2019 của Thủ tướng Chính phủ*.
- Chung, V. V. (2017). Nhận diện hiện tượng tôn giáo mới theo quan điểm của các tác giả Việt Nam hiện nay. *Tạp chí Nghiên cứu Tôn giáo*, số 11(167).
- Đô, H. M. (2018). “Hiện tượng tôn giáo mới”, “Tà đạo” - Đặc điểm nhận dạng và vấn đề đặt ra hiện nay. Trang thông tin điện tử Mặt trận Tổ quốc Việt Nam.
- Đức, N. K. (2020). Về các hiện tượng tôn giáo mới ở vùng dân tộc thiểu số miền núi phía Bắc nước ta hiện nay. *Tạp chí Lý luận Chính trị*, số 8.

- Lợi, N. P. (2019). Hiện tượng Dương Văn Minh: một hướng tiếp cận. *Tạp chí Nghiên cứu Tôn giáo*, số 6, tr.79-80.
- Minh, N. V. (2014). Các hiện tượng tôn giáo mới ở Việt Nam hiện nay. *Tạp chí Khoa học Xã hội Việt Nam*, số 11(84).
- Minh, N. V. (2016). Các hiện tượng tôn giáo mới ở vùng dân tộc thiểu số Tây Nguyên hiện nay. *Tạp chí Khoa học Xã hội Việt Nam*, 3(100), tr.69-79.
- Như, N. (2010). Sự thật về Tà đạo Hà Môn. *Báo Công an Nhân dân điện tử*.
- Tuyền, M. (2022). “Bừ sơn kỳ hương phật” và những lời tuyên truyền nhảm nhí của “Đức thầy Thiện Quang” Nguyễn Văn Bá. *Báo Công an Nhân dân điện tử*.
- Viện Nghiên cứu Tôn giáo. (2021). *Tài liệu một số vấn đề cơ bản về các hiện tượng tôn giáo mới ở Việt Nam*.

CÁC HIỆN TƯỢNG TÔN GIÁO MỚI Ở VÙNG DÂN TỘC THIỂU SỐ CỦA VIỆT NAM HIỆN NAY VÀ MỘT SỐ KIẾN NGHỊ ĐỐI VỚI CƠ QUAN QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC

Đặng Thị Minh^a
Lê Văn Tuấn^b

^aHọc viện Hành chính Quốc gia; Email: minhdt@napa.vn

^bViện Khoa học Thủy lợi miền Nam; Email: levantuan.siwr@gmail.com

Nhận bài: 07/9/2023; Phản biện: 13/9/2023; Tác giả sửa: 14/9/2023; Duyệt đăng: 16/9/2023; Phát hành: 30/9/2023

DOI: <https://doi.org/10.54163/ncdt/211>

Trong những năm qua các hiện tượng tôn giáo mới đang là vấn đề quan tâm của nhiều quốc gia, trong đó có Việt Nam. Theo thống kê của Ban Tôn giáo Chính phủ, Việt Nam hiện nay có khoảng 83 hiện tượng tôn giáo mới. Các hiện tượng tôn giáo mới xuất hiện đã có nhiều tác động cả tích cực và tiêu cực đến đời sống kinh tế, xã hội, đặc biệt tại các vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi. Trong nghiên cứu này nhóm tác giả tập trung phân tích làm rõ đặc điểm của các hiện tượng tôn giáo mới, thực trạng, tác động, dự báo xu hướng của các hiện tượng tôn giáo mới và kiến nghị cách ứng xử của cơ quan quản lý nhà nước đối với các hiện tượng tôn giáo mới ở vùng dân tộc thiểu số của Việt Nam hiện nay.

Từ khóa: Hiện tượng tôn giáo mới; Vùng dân tộc thiểu số và miền núi; Quản lý nhà nước về tôn giáo; Việt Nam.